

Znanost i religija – suprotstavljene ili komplementarne

Pretraži ...

EKUMENA I ETIKA U POSLOVANJU

Kao prolegomena o temi, navodim nekoliko teza za razmišljanje:

Na prostorima europskog jugoistoka pa tako i u Hrvatskoj, društva su bila u tranziciji i bilo je pitanje kako iz autokratskog modela vladavine (jednostranačkog realsocijalističkog) prijeći na demokratski tj. višestranački demokratski pluralni model? U tom smislu religija, bez obzira na vjersku instituciju ili vjersku zajednicu, imala je značajnu ulogu i dimenziju demokratizaciji tih društava – ovdje mislim i na naše hrvatsko društvo.

U tom procesu bilo je puno kontroverzi gdje su političke nacionalne elite posezale često za religijskim sadržajem da bi legitimirali vlastite političke pozicije, zapravo koriste religiju (institucije) u političke svrhe pa se događaju brojna konvertitstva i slično. Dakle, opterećenja su još prisutna zbog ranijih odnosa – iz doba komunizma, gdje je religija bila ekskomunicirana iz javnog života a stanje je tinjalo u manje sukobe, frustracije i slično. No, vrijeme sadašnje i postmoderne svjedoči da se taj odnos regulira zakonski, pa se govori o normalizaciji odnosa, prije svega religije i društva kao i vjerskih zajednica i države – naglašava se tolerancija kao nužan uvjet koegzistencije pluralnoga društva. (To potvrđuju ugovori države i vjerskih zajednica a potpisani su 2002. godine)

Ali, u posljednjih nekoliko godina svjedočimo novom potvrđivanju ateizma u javnoj sferi putem brojnih bestsellera, posebno autora koji predstavljaju „četiri konjanika“: Richarda Dawkinsa, Sama Harrisa, Daniela Dennetda i Christophera Hitchensa. Zajedničko im je što podupiru borbu protiv netolerancije, vjerske netolerancije, mitologije, praznovjerja, pokazujući da smo naturalistički, areligiozni i ateistički pogledi i shvaćanja svemira služe napretku društva. A godine 2009. obilježavala se 200 godišnjica rođenja Charlesa Darwina (1809. – 1882.). A neki mislioci promišljaju ateizam kao neki oblik duhovnosti bez da se suprotstavljaju stavovima vjernika.

A analiza između prirodnih znanosti i religija je goruća tema! No, u osvit rastuće radikalizacije religijskog i etno-religijskog fanatizma – je li moguće da ponovno oživi areligiozni osjećaj? (jer zapadna društva trenutno su zahvaćena religijskom raznolikošću i imigracijama)

Concilium međunarodni teološki časopis, izdavači hrvatskog izdanja Ex Libris, Rijeka, i Synopsis, Sarajevo 2010., „Concilium – ateisti kojega boga?“ – u tom časopisu je i naveden članak gđe. Brnčić.

Znanstvenica Jadranka Brnčić radi kao profesorice biblijske hermeneutike na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Ujedno predaje na Fakultetu Matija Vlačić Ilirik. Objavljuje stručne i znanstvene tekstove, eseje, prozu i poeziju. Objavila je knjige „Anđeli – teološka studija“, knjigu „Biti katolik još – esej“. Zagovornica je mira i pomirenja te ekumenskog i međureligijskog dijaloga na ovim prostorima. Podupire kršćanstvo kao veliku vrijednost. Također žestoka je protivnica klerikalizma u našem društvu, a podržava umjereni sekularizam kao *sine qua non* demokratizacije društva. Dala je pregled o ateizmu i religiji u postsocijalističkim sustavima bivše Jugoslavije.

Razdoblje nakon 2. svjetskog rata bilo je obojano praktičnim ateizmom, a temeljila se na marksističkoj doktrini da je religija opijum za narod, tj. kada se uklone njezini uzroci („izokrenuta svijest o svijetu“) da će naprosto iščeznuti pred znanstvenim objašnjenjima, tvrdi ova autorica. No, to se nije dogodilo... Prema popisu stanovništva bivše SFRJ iz 1953. godine, konfesionalna slika bila je: 41 posto stanovništva bilo je pravoslavne vjere, 31 posto katoličke, 12 posto islamske i pet posto drugih vjera. A bez vjere (ateista) izjasnilo se 11 posto stanovništva. Dakle, religija – vjera, vjerska institucija nije imala pravo javnosti tj građanska prava što je ove institucije navelo na veću homogenost. U katoličkoj crkvi dogodio se Drugi vatikanski sabor koji je prihvatio Dijalog sa svijetom. Tu je kršćanska literatura odigrala značajnu ulogu (npr. „Kršćanska sadašnjost“, „Glas koncila“, ekumenske tribine i slično).

Vrlo je kritički opisala razdoblje postsocijalizma u Hrvatskoj – vrijeme 90-ih. To je vrijeme trauma, umjesto pluralističkoga multikulturalnog društva pojavljuju se nacionalizmi, umjesto revizije i čišćenja pamćenja – jačaju antikomunistički revizionizmi, umjesto zauzimanja za privatno vlasništvo jača nacionalno državotvorstvo, korumpiranost elite, borba za vlast a umjesto odgovorne demokratičnosti raste pasivnost građana, umjesto slobode religija rastu tendencije fundamentalizma, umjesto ekumenizma vidi se nesposobnost dijaloga, umjesto vjere jača politizirana religija, kako bi rekao sociolog Željko Mardešić narastao je „politički katolicizam“.

No, povratak religije u javnu sferu – političku, kulturnu, obrazovnu, medijsku, bio je proces znatno snažniji od procesa povratka pojedinca vjeri koji je motiviran osobnim izborom. Pojave posvemašne religioznosti bila je kolektivna, kulturno etno – mobilizirajućeg karaktera, što je podrazumijevalo konfesionalnu deklarativnost a ne svjedočanstvo vjere. Vjerski službenici (ne samo u katoličkoj crkvi već i u SPC-u, islamskoj zajednici i slično) bili su servis društvenog rituala, tj. isticanje nacionalnog identiteta hranilo je sakralizirani nacionalizam, a folklorni religijski elementi postali su važniji od duhovnih. Tako da je utjecaj hijerarhijske crkve bio velik a statistika je govorila da je 2001. godine u Hrvatskoj bilo 90 posto stanovnika bilo kršćanske opcije.

Hrvatski je Sabor 1997. godine ratificirao četiri sporazuma između Hrvatske i Svete stolice (često se postavljalo pitanje tada i poslije zašto je ugovor potpisan između RH i Svete stolice a nije potpisan s hrvatskom biskupskom konferencijom koja je u tome marginalizirana pa i ponižena kako je rekao u emisiji Ekumena HRT-a don Živko Kustić – istaknuti katolički publicist koji se zauzimao za slobodnu crkvu u slobodnoj državi, ali i za sve druge vjerske zajednice u RH, op.a.). Tako je prema Ugovorima katolička crkva u Hrvatskoj prožela sve pore javnog života u Hrvatskoj, kaže Brnčić, nazvavši to svojevrsnim kulturno-religijskim totalitarizmom misleći pri tome osobito na one manjinske vjerske zajednice kao i na nereligiozne – ateističke osobe. Treba napomenuti da su i druge vjerske zajednice – šest godina kasnije (2002. godine), potpisale ugovor s državom i sporazum s HRT-om pa su imale određenu sigurnost i medijsku zastupljenost.

Međutim, objektivno govoreći s izvjesnim otklonom, možemo napisati da je katolička crkvena hijerarhija u osamostaljivanju Hrvatske imala zasigurno nesporne zasluge. (Premda možemo konstatirati da je taj proces demokratizacije bio traumatiziran što se vidi na primjeru nedovoljne spremnosti Crkve na dijalog i zalaganje za ljudska prava, a sprega je velika između nacionalnog i religijskog tj. visoka identifikacija ovih entiteta. U tom tranzicijskom procesu i katoličke udruge ostaju posve po strani – što je rezultiralo nedostatkom razvijanja civilnog društva. A znamo da bez razvijene svijesti o civilnom društvu, tj. građanskom nema napretka u demokratizaciji društva. To je bolna točka brojnih postsocijalističkih zemalja o čemu su često upozoravali čelni ljudi Hrvatskog helsinškog odbora.

No mislim da će sekularizacija društva biti zahvaćena sve više – što bi pomoglo očistiti religiju (vjeru) od brojnih ideoloških natruha gdje su sakralno i profano zamijenili mjesta i uloge. O ovoj temi pokušali su se u medijskoj javnosti brojni hrvatski teolozi i sociolozi (npr. dr. Peter Kuzmić, istaknuti kršćanski etičar i teolog, kao i poznati sociolog religije nedavno preminuli dr. Ivan Markešić koji su se zalagali za slobodu religije u društvu čija sloboda ne

ugrožava one koji nisu religiozni, tj. koji su ateisti i u manjini su, iako im Ustav RH garantira pravo nevjerovanja jer je to osobni izbor – često su takve „nereligiozne“ skupine na udaru nekih klerikalnih hijerarhijskih subjekata koje ove ireligiozne osobe izjednačavaju s nemoralnošću i bezbožtvom! Za takvu hijerarhiju ateisti su najveći ljuti neprijatelji i zlo u hrvatskom društvu. Ovo mogu potkrijepiti činjenicom da su osnovane neke udruge ili inicijative za zaštitu ireligioznih ljudi kao što su „Protagora“, „Nisam vjernik“, Udruga David i slično, a prije tri desetljeća utemeljena je Udruga za vjersku slobodu RH koja se zauzimala i za one koji su ireligiozni – ateisti, agnostici – kao pravo pojedinca ili skupine za izbor nevjerovanja, tj. ne žele pripadati niti jednoj religijskoj instituciji. A danas ih ima, prema popisu stanovništva iz 2021. godine više od sedam posto.

O ovoj temi Hrvatski helsinški odbor organizirao je u ožujku 2024. godine radionicu o vjerskim slobodama kao izazov demokraciji jer, tvrdim, da su vjerske slobode temelj ljudskog prava a one zadiru u intimno područje svakog čovjeka, a religijski ili areligijski izbor u traženju Transcendencije spada u samu bit čovjekova dostojanstva. To je sfera u koju nitko nema pravo intervenirati jer je to područje ljudske savjesti koja je mjerilo moralnosti i etičnosti življenja!

Dakle, i znanost i religija su dva entiteta koja se međusobno ne isključuju, oni su odvojeni identiteti, ali nisu međusobno suprotstavljeni, a možemo ih gledati kao i komplementarne u traganju za Metafizičkim bićem koje je, vjerujem, demiurg ili kako bi ga Aristotel nazvao „Prvim nepokretnim pokretačem“ Svemira i svijeta.

Autor: Augustin Bašić Foto: [Image by Armin Forster](#) from [Pixabay](#) #3

Projekt 'Znanost i religija – jesu li suprotstavljene entitete ili komplementarne u traženju Transcendencije?' kojeg priprema i uređuje Augustin Bašić na multimedijskom poslovnom portalu PoslovniFM, financijski podržava Agencija za elektroničke medije kroz projekt novinarske izvrsnosti za 2024. godinu.

Objavljeno 8. listopada 2024. Sva prava pridržana PoslovniFM.

AEM

augustin bašić

ekumena

jadranka brnčić

znanost i religija

PREPORUČENI SADRŽAJ

Riješite se svih vrsta boli u 3 sata! Bez tableta i

Četvero migranata ozlijeđena u prometnoj

Prof. dr. Dubravka Stojanović: "Manipulacija"

**praškova! Otkrijte
narukvicu za
biomagnetsku terapiju!
>>Kliknite**

Oglas

**Nećete više vidjeti grinje i
prašinu na madracima:
jedan trik će učiniti da sve
bude čisto kao suza**

**nesreći nakon policijske
potjere**

**U Dubrovniku 28-
godišnjakinja je postala
milijunašica zarađujući
3700€ dnevno**

Oglas

**poviješću je u korijenu
nacionalizma"**

**Ovaj omiljeni brend ima
velike popuste: Ovo su
naši favoriti!**

Oglas

← Terme Sveti Martin ponovo u vrhu
najboljih u Europi

Dovršena velika strateška
investicija: SPAR logistički centar
započeo s radom →

Quo Vadis Hrvatska

[Više...](#)

Prijava newsletter

PRIJAVA

☐ Pročitao/la sam i prihvaćam uvjete i odredbe

Search

Pretraži ...

točkana i
hr
MEDIJ ZA BIZNIS

Oblak

briefing

briefing e-servisi

fina

hrportfolio

javna nabava

nadmetanja

rezultati poslovanja

PoslovniFM

Nastao kao izraz želje da se dobre priče i događanja, kao i uspjesi poduzetnika predstave širom krugu ljudi, posebno i zato što u današnjim *mainstream* medijima gospodarstvo i poduzetništvo ne dobivaju količinu prostora koja bi bila u skladu s njihovom snagom i značenjem, na hrvatskom medijskom tržištu pokrenut je PRVI POSLOVNI RADIO koji će sve svoje aktivnosti usmjeravati i provoditi pod brendom *poslovniFM*.

Uskoro objavljujemo

Slušati sebe

Anamneza

Iz obrtničke radionice

Turizam 385!

Ostanimo u kontaktu

Prijavite se na naš Newsletter

Email

PRIJAVA

☐ Pročitao/la sam i prihvaćam uvjete i odredbe

Copyright © 2024 by poslovniFM. Sva prava pridržana.

[Impressum](#) | [Uvjeti korištenja](#) | [Cjenik](#)